

Leto XIII.

V Ljubljani 1. januarja 1944.

Štev. 5-6.

Ustoličenje Marije Pomagaj v naših šolah

Na škofovo povabilo začenjamo z novim letom novo vrsto prvih sobot. Z njimi hočemo še naprej zadoščevati brezmadežnemu Marijinemu Sreču za rešitev duš grešnikov, zlasti zapeljanih, ki jih je toliko med našim narodom. Še posebej pa naj bi v tej vrsti prvih sobot prosili Marijo, da vsem Slovencem izprosi milost otroške ljubezni in popolne vdanosti Cerkvi in papežu.

Da bi ljubezen do Marije pognala med našim narodom globoke in trdne korenine pa moramo v zvezi s temi pobožnostmi še naprej propagirati dnevno molitev rožnega venca in družinske posvetitve Marijinemu Sreču.

To je naša domača naloga!

Kaj pa bo za šolsko nalogo?

Škofijski odbor prvih sobot nam predlaga čudovito lepo misel: Ustoličenje Marije Pomagaj po vseh naših šolah!

V svoji veliki okrožnici nam med drugim takole piše: »Kot posebno misel, ki naj bi jo realizirali v vsej Sloveniji do meseca maja, priporočamo vsem šolam ustoličenje Marije Pomagaj, naše Matere in Kraljice... Ali ni primerno, da v tej stiski časov tudi naše šole dobe trajen vnanji znak naše vdanosti Mariji Pomagaj? Zato naj bi vsak šolski zavod dobil sliko Marije Pomagaj in jo določeni dan slovesno ustoličil na častnem, vidnem in lepo pripravljenem mestu v šolskem poslopju.«

To misel moramo vsi, ki hodimo v šolo — v klopí ali za kateder — z navdušenjem pozdraviti in z veseljem sprejeti kot veliko šolsko nalogo v tem letu. Marija Pomagaj je tako velika verska in narodna svetinja vseh Slovencev, da mora zares dobiti pravo in častno mesto v vseh naših domovih, po vseh naših šolah, pa tudi — oprostite drzni zahtevi — tudi po vseh naših delavnicah, podjetjih, tovarnah in — javnih uradih! Kjer je križ, naj bo poleg tudi Marija!

Seveda pa je prvo in glavno, da Kristusa in Marijo nosimo v svojih sreih. Zato nam zahteva po ustoličenju Marije poleg križa ne sme biti le zunanja manifestacija, prireditve in okrasek, marveč predvsem nova prilika

in nova oblika za **notranji prerod**. Zato se z ustoličenjem ne smemo pre-
naglati; morda ga res odložimo šele na Marijin mesec maj, da se bomo
nanj **resnično pripravili**.

Priprava in način ustoličenja more imeti najrazličnejše oblike. Vodilne
smernice je že izdal Škof. pripravljalni odbor in Vas bodo o njih obvestili
gg. kateheti. Ker pa »Naša Zvezda«, ki ima Marijo Pomagaj že peto leto
»ustoličeno« na naslovni strani, smatra še posebej za svojo dolžnost, da
ustoličenje Marije Pomagaj po šolah propagira, zato **razpisujemo sledeče**

nagradne naloge:

I. Za posameznike - naročnike »Naše Zvezde«:

1. *Marija Pomagaj v letošnji »Naši Zvezdi«* (Opis in razlaga naslovne
slike; k temu smo povabili že v 1.—2. št.).

2. *Moj obisk pri Mariji Pomagaj*. (Prost spis, ki se lahko nanaša na stol-
nico ali na Brezje.)

3. *Ustoličenje Marije v naši družini*. (Popis družinske posvetitve Mariji-
nemu Srcu, ki se more izvršiti tudi pred Marijo Pomagaj ali katero koli
Marijino podobo, če Vam ni mogoče nabaviti podobe Marijinega Srca.)

4. *Pomen ustoličenja Marije Pomagaj v naših šolah*. (Predavanja ali
govor za slovesnost ustoličenja.)

5. *Marija Pomagaj in Slovenci*. (Nekoliko zgodovine češčenja Marije
Pomočnice, zgodovina brezjanske božje poti, romanja, verska in narodna
svetinja.)

6. *Moja Marija Pomagaj*. (Samostojen posnetek, kopija, Marije Pomagaj
— naloga za risarje.)

Tekmovati more vsak dijak ali dijakinja, naročnik ali naročnica »Naše
Zvezde«. Prve tri naloge so predvsem za nižješolce, lahko jih pa izdela
vsak. Pri vseh pa gotovo sporočite poleg imena tudi razred.

Nagrada za vsako najboljšo nalogo: slika (fotografija) Marije Pomagaj
v okviru ali album »Naši kraji«.

II. Za skupine — kongregacije, razrede in zavode:

1. *Kako si zamišljamo uspešno pripravo na ustoličenje Marije Pomagaj*.
(Načrt priprave, predlogi in nasveti sebi in drugim.)

2. *Kako si zamišljamo ustoličenje Marije Pomagaj*. (Način in obseg ustoli-
čenja, načrt za slovesnost ustoličenja, točke sporeda pri akademiji itd.)

Tekmovati more vsaka kongregacija, pa tudi vsak razred in ves vzgojni
ali šolski zavod — oziroma kongregacijski, razredni in zavodni pripravljalni
odbor.

Nagrada za dva najboljša predloga: nova, velika slika Marije Pomagaj,
ki je te dni izšla.

Vse naloge je treba poslati uredništvu **do 31. januarja 1944**. Kolikor bo
prostor dopuščal, jih bomo objavili, o izidu tekmovanja pa bomo poročali
v marčni številki.

Želja uredništva je, naj tudi to nagradno tekmovanje vsaj nekoliko
pomaga razgibati dijaštvo za lepo in sodobno misel ustoličenja Marije po
vseh šolah. Geslo vseh priprav in dela pa naj bo znano kongregacijsko geslo:

ZA KRISTUSA Z MARIJO!

**»Ne nefajte, dokler se ne bodo Vaše družine vse brez
izjeme iskreno in resno posvečile brezmadežnemu Srcu Ma-
rijinemu — in tej posvečeni zveste ostale.«**

(Iz škofovega povabila dijaštvu v 1. št. letošnje Zvezde.)

Kratka zgodovina milostne podobe Marije Pomagaj

Marijine podobe srečamo že v katakombah: kažejo nam Marijo ali kot stoječo Oranto ali kot sedečo Mater z Detetom v naročju. Do popolnosti pa je razvila Marijino podobo bizantinska umetnost, ki je menila, da se pri tem naslanja na legendarni prototip, ki naj bi ga bil naslikal sv. Luka. Po tem legendarnem »originalu« so napravljene vsi poznejši »natančni posnetki«.

Bizantinska umetnost je zajemala neposredno iz živega starokrščanskega občutja ter ustvarila najbolj poduhovljeni tip religioznih slik. Med mnogimi tipi bizantinske Marije je posebno ljubka tako imenovana Glykofilusa — ljubezniva mati, ki pritiska k sebi svoje dete, dete pa jo objema ter se stiska k njenemu licu. (Slika 1.) Ta tip bizantinske Marije je služil za vzor podobi »Marije Pomagaj«, ki jo je tik pred Luthrovim nastopom (l. 1517) naslikal tedaj še katoliški nemški slikar Luka Cranaeh st. za cerkev sv. Križa na Starem trgu v Draždanih. (Slika 2.) Po luteranskem preganjanju je podoba zašla v knežjo galerijo, od tod po skoraj stoletni pozabljenosti v prvi četrtini 17. stol. v Passau, nato pa v Innsbruck v župno cerkev sv. Jakoba ter kmalu zaslovela po vseh alpskih deželah, kjer ji je bilo posvečenih mnogo cerkva.

V času francoske okupacije je sicer priljubljenemu in vestnemu slikarju Leopoldu Layerju iz Kranja (1752—1828) zaradi hudih časov nenadoma zmanjkalo naročil in zaslužka. V veliki stiski se je z bratom Valentinom, ki je bil tudi slikar, zatekel k tvegani rešitvi: začel je ponarejati avstrijski denar. Oblasti pa so ga zalotile ter ga skupaj z bratom vrgle v ječo, kjer je Valentin kmalu umrl za sušico, Leopold pa se je zaobljubil, da bo naslikal za podružnico sv. Vida na

Slika 1.

Slika 2.

Slika 3.

Brezjah podoba Marije Pomagaj, če ga ta reši iz ječe. Njegovo zaupanje je bilo uslišano in slikar je l. 1814 prinesel na Brezje na platno slikano Marijino podobo, kopijo Cranachove v Innsbrucku, ki je po prvih čudežih kmalu zaslovela kot milostna podoba. (Slika 5.)

Sliki 2. in 5. nam kažeta Carnachovo in Layerjevo podobo. Na prvi pogled vidimo njuno sorodnost, pa tudi njune razlike. Cranachova je bolj intimna in realistična, Layerjeva pa bolj mila, idealizirana in reprezentativna. Na prvi je upodobljena Marija le do kolen in odrezana po sredi hrbta, na drugi ji je viden še dobršen del pod kolena in ves hrbet. Velika razlika je med držo obeh Jezuškov in med Cranachovim oblačilom 16. stoletja pa med Layerjevo idealizirano, nekam nadčasno obleko. Tudi v barvah je prva precej drugačna od druge. Layerjeva Marija je le v glavnih potezah kopija tirolskega izvornika, v vseh podrobnostih pa se strinja z okusom začetka 19. stoletja. To nam postane tem bolj razumljivo, če pomislimo, da je slikal Leopold podobo v ječi, kot pravi izročilo, in torej ni mogel kopirati po Cranachovem originalu, temveč spet po kaki njegovi kopiji, kot vse kaže, po bakrorezni podobici, ki jo je vrezal C. Schleich kot »resničen posnetek« innsbruske podobe (slika 4). Ta pa že sama močno modernizira Cranachov srednjeveški original. Te podobice (ki meri komaj 15 × 7,5 cm) se je Layer precej točno držal, izpremenil je le izraz obrazov, izrezek na Marijinih prsih in držo Jezuškov desne roke in noge.

Slika 4.

(Podrobneje glej: Dr. Avguštin Stegenšek: *Ob stoletnici Marije Pomagaj na Brezjah, Ljubitelj kršč. umetnosti, 1914; Fr. Stelč: Cerkevno slikarstvo, Celje 1934; isti: Slovenske Marije, Celje 1949.)*

»Slikar dela posnetek«

(Slika Marije Pomagaj že nekaj tednov kopira v stolni zakristiji akad. slikar Riko Debenjak. Zato je od pol ene do treh ni v oltarju.)

Vse luči na oltarju so ugasnile. Molitve oneme na razprtih ustnicah, src so poloti občutek otroka, ki so mu vzeli ljubo igračo. Sveta podoba se rahlo zamaje, zdrkne navzdol, zdaj je videti le še zlati kroni, večjo in manjšo, potem ničesar več, le beli okvir še mrto obdaja sivo steklo. Tako je kot na veliki četrtki, ko ropajo oltarje.

Cerkovnik odnaša podobo. Nese jo v obeh rokah; videti je medeninaste križce na njenem hrbtu. Vsi pogledi gredo za njim. Žametna zavesa zaplahutne, slišati je mehko drsenje vrat v tečajih...

Za dve uri in pol, od pol ene do treh — zbogom, Marija, in na svidenje!

»Slikar dela posnetek,« je napisano na kartonu pod belim okvirom na oltarni mizi.

Prostrana baročna zakristija, ki teži s svojimi močnimi stenami na človeka. Z zida vro freske velikih angelov v medaljonih; na stropu so naslikane krave, ki z muko vlečejo skrinjo zaveze. Dolga omara zakriva severno steno, njena vratca so zlato uokvirjena, da te obide pred njo svečano, težko razpoloženje. Na predalniku leži vijoličen mašni plašč. Ogromna, visoko nad tla dvignjena okna lijejo posevno svetlobo v prostor, ki je še nasičen z vonjem kadila...

Pod prvim oknom dvoje slikarskih stojal: na prvem naša Marija Pomagaj, ujej na levoči črno preslikano platno z opraskanim obrisom brezjanske Marije.

Nobena sveča ne gori, nobene rože ni ob Mariji. Tako uboga se mi zdi, brez slehernega okrasja, brez blišča. Prav taka je kot stare slike po naših domovih, nad posteljami očetov in mater, ki smo jih vajeni od prve mladosti. Na njene robove je pribit preprost okvirček, ki se mu že lušči zlato in zdaj vidim, da imata Marija in Jezušček razpokan obraz. Prav pod vratom, v kotu izrezka na prsih, ima Marija majhno luknjico — nekoč je moral nekdo vanjo pritrditi biserno ogrlico ali zlato srce. Nekaj otroškega je v tej podobi; nobenega izumetničenja, še barve so enostavne in morda prav zato tako polne življenja. V gube oblačila ob Marijini desni roki je skrtil slikar celo mavrico: belo, vijolično, modro, rumeno, rdečo barvo je nanizal drugo za drugo, da kar zapoje, če jih oblije močnejša luč. Kar ne morem verjeti, da je to res tista Marija, pred katero pokleka toliko kolen, h kateri se zateka toliko src in pred katero joka toliko oči... Mati in Dete sta za trenutek sama v svoji prisrčnosti; drug na drugega se naslanjata in zdita se mi tako človeška in domača kot naši otroci, ki se stiskajo k licu svojih mater.

Slikar naslanja oporno palico na rob okvira in čopič mu potuje s palete na počrtno platno. Sveto Dete je že zaživelo sredi črne ploskve, samo Jezus in Marijine roke, prav tako kot bi ga nekdo izrezal s prave milostne podobe ter ga prilepil na črno praznino platna, ki naj sprejme posnetek.

Velika ljubezen je v sleherni slikarjevi potezi, kakor bi hotel z njo prenesti v svojo kopijo tudi vse stoletne molitve, ki trepetajo v barvah brezjanske Marije. Jezušček je majhen navihanček, majhen štrukeljček, da bi ga človek kar za zavrknjeni nosek potresel, in dvojno bradico ima. Marijine roke ga objemajo prav narahlo, kot bi ne imel nobene teže.

Vsaki slikarjevi kretnji sledim. Skupaj z njegovim tava moje oko od milostne podobe na kopijo in prav nič se ne čudim, kadar slikar vzdihne: »Oh, Mamka božja, iztegni no svojo roko in mi malo pomagaj; moj pinel je že popolnoma odpovedal...« Zdaj rdeči Jezuščkove prste, prav prosojni morajo biti, da udarja kri skozi kožo. »Marijin obraz bo pa križev pot...« se nasmeje slikar in spomnim se legende, da Marijinega nasmeha ne more nihče posneti.

Potem pride cerkovnik in dolgo opazuje slikarjevo delo. Nazadnje si domisli: »Glejte, zdaj smo tule posem sami. Kaj ko bi se zgodil čudež in bi bila Marija kar nenadoma naslikana... Saj bi nam nihče ne verjel, da se je sama naslikala...«

Zasmejemo se. Da, lahko bi se zgodilo tudi to!

Preprosta mati stopi v zakristijo.

»Doanajst maš bi rada plačala. Tri za Lojzeta, tri za Franceta, tri za Andreja, tri za Toneta...« Doanajst maš za svoje sinove; za nobenega ne oče, kje je, ali je živ ali mrtev. Potem zagleda Marijo. Vsa se zdrzne, cekar ji pade iz rok. To je preveč za dobro dušo — biti tako blizu Marije, da se je lahko dotakneš kakor kropilnega kamna v cerkvi.

In spet pride stara ženica z nadušljivim glasom, da se mi zdi, da bo zdaj — zdaj zajokala. Spovednika išče. Sprva sploh ne vidi Marije, toda slikar ji pravi: »Poglejte Marijo...« In tedaj se v ženi utrga: »Joj, naša Marija! Kako je lepa!« Prav natančno jo poboža po licu, tudi ta kretnja je molitev, in oči se ji smejejo z vsemi svojimi dobrimi gubicami. Pogleda slikarja in mene, nato spet Marijo ter se prekriža. Postavi se tik pred podobo in moli. Nazadnje reče: »Samo Marija nas bo rešila, trdno zaupam, da nas bo Marija rešila... Nihče drug nas ne more.« Spet se prekriža, nato reče:

»Klanjam se.«

»Zbogom, mati!« pravi slikar.

Nato se obrne k meni:

»Ali si videl? To je veru. Mi morda celo zakolnemo pred Marijo, če se nam kakšna poteza prav ne posreči, ta žena pa, ki je že toliko prestala na svetu, se prekriža in ni je sram. In klanjam se, nama je rekla, ker si je mislila: le kakšni gospodje so to, ki slikajo Marijo. Toda jaz ji nisem mogel odzdraviti drugače kot, zbogom, mati. Zdi se mi kot bi bila res moja mati...«

In ko mi v ušesih še vedno drhti starkin jokavi glas, slikar z belo barvo rahlo kane v Jezusove oči — nenadoma ožive. »Vidiš, zdaj je pa prav tak...« pravi veselo. »Boš videl, kako bom to stvar naredil. Prav natančen posnetek bo. Zmenili smo se za popolno točnost... Ko ne bo več brezjanske Marije v cerkvi, bodo ljudje poklekali pred njeno kopijo...«

Ta čas je v cerkvi mrtvo in prazno. Marije ni v oltarju. In vendar strme ljudje še v prazen okvir ter po cele ure čakajo, kdaj se bo Marija ornila. Vedno bolj spoznavam lepoto vernega zaupanja.

In v samotnem molku zakristije nanaša slikar barvo na barvo, potezo k potezi. Zelo počasi, zelo previdno. Morda še mesec, morda še dva. Z veliko zbrano posnema poteze, ki jih je pred stotridesetimi leti naslikal na platno kranjski slikar, ko je v največji stiski molil k Mariji za pomoč. Ne, Layer tedaj pač ni vedel, da bodo nekoč ljudje hrepenče pričakovali, kdaj se bo spet zganila zavesa pred orali zakristije ljubljanske stolnice in bo cerkovenik spet vrnil njegovo Marijo oltarju. V svoji duši pač ni videl teh oči, ki se nenadoma razvesele, ko spet zagledajo Marijo, in src, ki zakličejo svojo tiho hvalnico nebeški Materi, ko zagorijo luči okoli njene podobe. Layer ni vedel, da bo nek pozni njegov slikarski sobrat s ponosom izgovoril besede: »Vesel sem, da so pravo mene izbrali, da smem kopirati brezjansko Marijo...«

Vinko Beličič

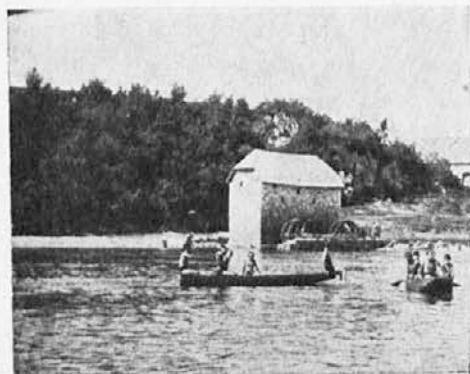
Profesorja Keka ni več

Komunistični val, ki se je jeseni 1945 razlil čez Dolenjsko, je tej prelepi slovenski deželici prinesel uničenje in smrt. Najhuje je zadel prav dolenjsko metropolo — Novo mesto. Premnog človek, ki je leta in leta živel v Novem mestu, je jeseni 1945 našel smrt pod ruševinami. A najvidnejši Novomeščani, najboljši med njimi, najbolj pošteni in najbolj nesebični, so se zgrudili in izkrvaveli pred komunističnimi strojnicami. Med temi najboljšimi je bil pač prvi Franc Kek, gimnazijski katehet.

V petnajstletju 1928—1945 je bil Kek, najprej kot vikar, nato kot kanonik in nazadnje kot profesor, srce novomeškega gimnazijskega dijaštva. Sam iz kmečke hiše je zlasti skrbel za kmečke dijake, ki so si z revščino in trudom utirali pot kvišku. Pomagal jim je z obleko, z denarjem, s priporočilno besedo. Bedel je ob njihovi rasti, usmerjal jim pot, jih opominjal — a vse to je delal tako ljubeznivo in dobrohotno, da je mladega človeka za zmerom priklenil nase. Kar je bil v razredu katehet dr. C. Ažman, to je bil zunaj šole Fr. Kek. Novomeška gimnazija je dajala dober naraščaj univerzi prav po zaslugi teh dveh vzgojiteljev, ki sta se tako srečno dopolnjevala.

Kek je bil človek veselega srca, dovtipnih besed in radodarnih rok — bil je pravi »veseli Dolenjec«. Zelo rad je prepeval in znal je ljudskih popevcic, da si se moral čuditi. Kadar je bil v veseli družbi znancev in prijateljev, je tudi besedo zabelil s svojo posebno izgovorjavo ali jo nadomestil z duhovito izbrano tujko. Kdor ga je poznal, do smrti ne bo pozabil njegovih sočnih vzklikov in do smrti mu bodo zveneli v ušesih tisti značilni nosniki, s katerimi je krepil svoje besede. Da, Kek je bil en sam!

S taborjenja ob Kolpi

Kdor ni bil z njim skupaj »in der freien Natur draussen«, kot se je pokojni imel navado pošaliti, ta ga ni poznal v vsem bistvu. Tam daleč zunaj mesta, v svobodni božji naravi je Kek od leta 1951 do leta 1957 vsako poletje prebil dva ali tri tedne s svojimi fanti. To so bila njegova znamenita taborjenja.

Kot prelepa pesem mi zvenijo v spominu imena Dol ob Kolpi, Plitvička jezera, Nazarje v Savinjski dolini, Cerklje ob Krki, Fara ob Kolpi... V duhu gledam rumenkaste šotore v soncu, ogorele študente, ki

vrišče tolčejo žogo; rečne valove, ki hladijo porjavela telesa; podružniške cerkvice, ki vabijo k maši; taborne ognje, ki kličejo iz mraka in teme v svojo luč, v svojo tiho lepoto. S sleherno teh podob se druži visoka in vitka postava vikarja, kanonika, profesorja Keka. Na glavi nosi belo čepico zoper žgoče sonce in prsti na nogah se mu lupijo.

Prvi je zjutraj na nogah. Drevesa mečejo še svoje dolge sence po šotorih, Kek pa hodi po taborišču in budi:

Bogondzi, bogondzi, zazbandzi,
 ... sonce visoko je že,
 na mizi so žganci vroči,
 pod mizo pa maček leži, leži, leži ...

V dopoldanskih urah pokliče dva, tri višješolce in jim dá misale, da prevajajo mašne molitve za naslednje jutro. Pomaga tudi sam, zakaj fantje so realci ...

Ves dan pesem, smeh, dovtipi — ob vsem obilna in tečna hrana, ki jo kuhar sam pripravlja. Ob večerih, ko je taborni ogenj le še kup rdeče žerjavice in je spored pri kraju, se vrstijo pesmi. Drevesa jih čujejo, zvezde na nebu in Bog v nebesih.

Da ni bilo Keka, kdo bi dijakom pripravil toliko veselih ur, toliko nepozabnih dni? Kdo bi znal tako kot on zbrati denarja in drugih sredstev in tudi najubožnejšim dati sonca, počitka, zdravja in jasnih oči?

Med njegovimi 'dečki' niso bili vsi čisti kakor tudi med apostoli ne. Njih prava podoba se je razkrila šele po letih. Pridružili so se z besedo in dejanjem tistim, zoper katere se je Kek kot duhovnik, kot vzgojitelj in kot Slovenec moral boriti. Komunizem ni čustven in se ne ozira na dobro srce, marveč tehta: koristen si mi — škodljiv si mi. Zato je Kek moral iti v smrt.

Nikdar mi ni prišlo na misel, da mu bom moral pisati osmrtnico. Težko mi je v srcu do solz. Kek je ves pred menoj ko živ in zdi se mi, da 'divaniva' med sabo vsak iz svojega sveta. On ve, da mu prav za prav nisem napisal osmrtnice, marveč pesem iz hvaležnega srca.

† Prof. Kek med svojimi ...
 (Prvi od leve † prof. Kek, drugi V. Beličič ...)

Alma

Svetonočno hrepenenje

*Zvezdice na temnem nebu
 v svetih sanjah trepetajo,
 belih misli — dolge vrste
 v noč božično šepetajo.*

*Pesem svetonočna plava
 nad bridkostjo trudne zemlje,
 plaho trka z duše v dušo
 svetonočno hrepenenje.*

*Kdo prižgal bo luči žar
 in skrivnost božične sreče?
 Tema je in v dušah mraz,
 v solzah se bolest leskeče.*

*Pridi, svetonočno Dete,
 v milost svojo nas pogreznj,
 da v nas duše razsvetle se —
 dahni nam poljub ljubezni.*

Papeževa naročila

Okrožnica »Divini Redemptoris«

Že leta 1957 je veliki papež Pij XI. izdal svečano pismo zoper brezbožni komunizem — znano okrožnico »Divini Redemptoris«, ki je za slovensko dijaštvo izšla v prevodu in razlagi A. Ušeničnika v zbirki »Naša pot«. Sveti oče je sicer že prej večkrat svaril pred grozečo nevarnostjo, a ker — kot sam piše — »ta nevarnost po zvičajnosti prevratnih ljudi od dne do dne bolj narašča« in njegove prejšnje opomine že potrjujejo »žalostni sadovi, ki smo jih predvideli in napovedali«, hoče še posebej:

1. »**ideje in metode**, kakor jih širi zlasti **boljševizem**, na kratko označiti in razložiti;

2. tem blodnim načelom nasproti postaviti **svetli nauk katoliške Cerkve**, in 3. **zopet nujno pozvati vse**, da **porabijo vsa sredstva**, s katerimi bo mogoče ne le rešiti tako sramotne usode krščansko kulturo, ki brez nje človeška družba ni več zares človečanska, temveč tudi vedno bolj pospešiti njen pravi napredek.«

Papežev nauk — naš nauk

O idejah in metodah komunizma smo pri nas vsa zadnja leta veliko slišali in brali. Kogar pa vse to še ni prepričalo, naj pogleda okrog sebe in imel bo dovolj nazornega pouka.

Prostor nam tudi ne dopušča, da bi ponatisnili čudovito papeževo razlago krščanskega socialnega nauka, katerega moč »je tudi v naši dobi brez dvoma večja, kakor se pa nekaterim zdi« in je zaradi tega »zelo potrebno pospeševati študij socialnih problemov v luči cerkvenega nauka in te nauke pod vodstvom avtoritete, od Boga postavljene v katoliški Cerkvi, kar moč širiti«. Kdor ta nauk pozna, bo imel »v socialnih rečeh pravo spoznanje in se bo obvaroval komunističnega mišljenja.«

Socialni nauk Cerkve — socialni nauk kristjanov!

Vendar — nauk sam ne zadostuje!

Papež pravi: »Toda treba je, da se **nauk prevede v življenje** po tistih besedah apostola Jakoba: Bodite pa vršitelji besede in ne le poslušalci, ki bi sami sebe varali.«

In tudi poziva: »Zato se je treba z **vsemi močmi prizadevati**, da se porabijo **vsi primerni pomočki**, ki se je mogoče z njimi kar najbolj mogoče upreti grozečemu razkroju človeške družbe.«

Zato se vprašuje: »Kaj je torej treba storiti, **katere pomočke rabiti** za obrambo Kristusa in krščanske kulture proti temu nevarnemu sovražniku?«

Vse pa iz ljubezni: »Kakor oče s svojimi otroki v domači hiši tako bi se radi **pogovorili zaupno z vami o dolžnostih**, ki jih nalaga **vsem sinovom Cerkve velika nevarnost naših dni**; radi bi pa te očetovske opomine dali tudi tistim, ki so očetovo hišo zapustili.«

Bodimo vršitelji papeževе besede!

Ali vas, dijaki in dijakinja, vedno vneti boreci za vse dobro, ne zanima, katera sredstva in pomočke priporoča in naroča papež v boju zoper brezbožni komunizem? Kot verni sinovi Cerkve moramo ta sredstva in pomočke še prav posebno **poznati, upoštevati in rabiti**. Zato bomo ta papeževa naročila tudi v »Zvezdi« po vrsti ponatisnili, da se z njimi seznanite vsi, pa še bolj zato, da bi bili **vršitelji papeževе besede, ne samo poslušalci**.

Jezus - rojen pred Kristusom?

Resnično velike stvari se redno gode v tihi samoti in brez bahavega razkazovanja. Tudi s prihodom Boga Sina na svet je bilo tako. Rodil se je v popolni odmaknjenosti svetu. Dopustil pa je tudi, da se je v zgodovini zabrisal točen datum njegovega rojstva. Čeprav štejemo po njem leta, ni mogoče do pike točno reči, kdaj je to bilo. Tudi ni važno za naše versko življenje. Vendar je pa zanimivo, kako skrbno raziskujejo razlagalci sv. pisma tudi to. Morda bo zanimalo tudi tebe, ki dan za dnem pri zgodovini šteješ leta pred Kristusovim rojstvom in po Kristusovem rojstvu — pa ne veš, da se pri tem vedno motiš vsaj za 6 let...! Če hočeš vedeti zakaj, beri tale odlomek iz prezanimivega uvoda v knjižico dr. A. Snoja, Jezus Kristus.

(Knjižico imajo petošolci nekaterih zavodov kot možno knjigo. »Zvezda« je o njej poročala že v 1. številki, pripočamo pa jo ponovno vsem kot primerno darilo za vsako priliko.)

Leto Jezusovega rojstva

Danes splošno štejemo leta od Kristusovega rojstva. Tako štetje let je bilo uvedeno šele v 6. stoletju; pred tem časom so kristjani označevali zgodovinske dogodke tako, kakor je bila tedaj splošna navada v rimski državi: po imenih konzulov, po letih vlade rimskih cesarjev, največkrat pa od ustanovitve Rima (o. u. R.).

Okrog leta 525. je scitski menih, poznejši rimski opat, Dionizij Mali (Dionysius Exiguus) uvedel novo, krščansko štetje let in postavil za izhodno točko Kristusovo rojstvo. Izračunal je, da je bil Jezus rojen leta 754. o. u. R. in je to leto označil kot prvo po Kr. rojstvu, leto 753. o. u. R. kot prvo pred Kr. rojstvom.

Dionizij pa se je v svojih računih za več let zmotil. Dva dogodka, ki ju evangelisti omenjajo v zvezi s Kristusovim rojstvom, nam to osvetljuje: smrt kralja Heroda (Mt 2, 1. 15) in popisovanje palestinskega prebivalstva, ki ga je po naročilu cesarja Avgusta vodil cesarski namestnik Kvirinij (Lk 2, 1. 2).

Iz raznih podatkov judovskega zgodovinarja Jožefa Flavija († po l. 95. po Kr.) o Herodu Vel. in njegovi družini izhaja, da je Herod umrl malo pred veliko nočjo l. 750. o. u. R. (= 4 pr. Kr.). Ker je bil ob prihodu Modrih še živ v Jeruzalemu, je torej jasno, da je bil Kristus rojen že pred veliko nočjo l. 750. o. u. R.

Toda koliko časa pred Herodovo smrtjo je bil rojen Kristus? Da se reši to vprašanje, je treba dognati, koliko časa je preteklo na eni strani med prihodom Modrih in Herodovo smrtjo, na drugi strani pa med Jezusovim rojstvom in prihodom Modrih.

O Herodovi usodi neposredno pred njegovo smrtjo poroča Jožef Flavij v knjigi »Judovske starozitnosti«. Piše namreč, da je Herod od jeseni l. 749. o. u. R. (= 5 pr. Kr.) do svoje smrti, t. j. približno pol leta ležal hudo bolan v Jerihi. Ko so pa prišli Modri k njemu, je bival v Jeruzalemu in je bil še zdrav, drugače bi jim ne bil obljubil, da se bo šel tudi sam poklonit božjemu Detetu v Betlehem (Mt 2, 5). Iz tega sledi, da je med prihodom Modrih in Herodovo smrtjo preteklo okoli pol leta, če je Herod takoj po odhodu Modrih zbolel in se preselil v Jeriho; ker pa ni izključeno, ampak je nasprotno celo zelo verjetno, da je ostal še nekaj časa zdrav, je treba čas med prihodom Modrih in Herodovo smrtjo še nekoliko raztegniti, lahko do enega leta ali še čez.

Iz življenja kongregacij

Letošnji praznik Brezmadežne v stolnici je bil najlepši dokaz, kako je kongregacijska misel med našim dijaštvom močna in živa. Brez pretiravanja lahko povemo, da je ta kongregacijska proslava vsako leto lepša, vsako leto bolj mogočna. Stolnica je bila polna do zadnjega kotička. Zbrale so se vse srednješolske kongregacije dijakov in dijakinj, pa tudi vse akademske kongregacije in naši katoliški izobraženci so se letos v posebno lepem številu odzvali. Vseh skupaj nas je bilo do 1500 kongreganistov in kongreganistinj, ki smo se s svojim škofom zbrali ob Mariji.

Praznik Brezmadežne je praznik duhovne lepote in duhovne čistosti, zato je praznik lepe in poštene mladosti. Je pa tudi praznik zmage duha nad materijo in prav v tem znamenju smo ga letos obhajali; saj je bil glavni namen vse letošnje pobožnosti zadoščevanje za brezbožni komunizem med dijaštvom. V isti namen so tudi vsi kongreganisti in kongreganistinj prešli sv. obhajilo.

Slovesnost se je pričela z nagovorom prevzvišenega g. škofa. V svojem resnem pa iskrenem govoru nas je opozoril na večni boj med Bogom in satanom, ki je v naši dobi dobil izraza v borbi z brezbožnim komunizmom, ki hoče uničiti vse, kar je božjega. Ta boj je totalitaren, gre za vero sploh, gre za Boga. Marija, večna zmagovalka nad satanom, nam je tudi v tem boju vzor in opora.

Po govoru smo vsi skupaj obnovili posvečenje Marijinemu brezmadežnemu Srcu, kateremu smo se lansko leto prav na ta dan kongreganisti, dijaki in dijakinje, prvi med Slovenci posvetili. Zatem je prevzvišeni opravil sv. mašo, pri kateri smo vsi sodelovali z navdušenim ljudskim petjem. Med sv. mašo smo prejeli sv. obhajilo, ki ga je s škofom vred delilo šest kongregacijskih voditeljev pri štirih oltarjih. Za sklep pa smo zapeli mogočno kongregacijsko himno Zmagala si, ki je izzvenela v prošnjo k Mariji: vodi nas, da zmagamo sovražnika v sebi in okrog nas.

Prelepa kongregacijska slovesnost naj bo v vseh kongreganistih korak naprej v vsem našem kongregacijskem delu in življenju. Dokazali smo, da so dijaške kongregacije žive, pomembne in potrebne.

Nove knjige

Knjige Družbe sv. Mohorja za l. 1944.

1. **Koledar.** Kakor lani je tudi letos izšel koledar v majhnem formatu ter obsega le navadne koledarske podatke, katerim so zadaj pridruženi članki o papeževi zadnji okrožnici, o spravnih pobožnosti ter življenjepisi ob jubilejih škofa dr. G. Rožmana, F. S. Finžgarja, Fr. Ks. Meška, I. Preglja in Jerneja Kopitarja. Vinjete k mesecem so delo akad. slik. Staneta Kregarja.

2. **Slovenske večernice 95.** sestavljajo štiri zgodbe: Ksaver Meško, Življenje odteka. (Fina, impresionistična podoba mladega človeka, ki se sklanja v

Natančneje se dá dognati, koliko časa je preteklo od Jezusovega rojstva do prihoda Modrih. Kajti evangelist Matej pripoveduje, da je dal Herod po odhodu Modrih pomoriti v Betlehemu in okolici vse dečke do dveh let »po času, ki ga je bil pozvedel od Modrih« (2. 16). Ako tudi predpostavljamo, da je v slepi strasti zaradi varnosti določil nekoliko višjo starostno mejo, je vendar gotovo, da se je prikazala Modrim zvezda vsaj eno leto prej in jih opozorila na rojstvo Odrše-nikovo.

Po vsem tem prihajamo do zaključka, da sta med Jezusovim rojstvom in Herodovo smrtjo pretekli najmanj dve leti, ali z drugimi besedami: Jezus je bil po zanesljivih zgodovinskih podatkih o Herodovi smrti rojen najpozneje l. 748. o. u. R., t. j. najmanj šest let pred začetkom sedanjega štetja let.

Do enakega zaključka pridemo, ako opremo račune na Kvirinija in njegovo popisovanje v Palestini ob Kristusovem rojstvu...

Mesec in dan Jezusovega rojstva

O mesecu in dnevu Kristusovega rojstva ne vemo nič gotovega. Evangelisti o tem niso zapustili nobenih podatkov, cerkveni očetje in pisatelji si v sodbi niso edini, iz liturgije same pa na natančnejši datum ne moremo sklepati, ker je gotovo, da praznik Gospodovega rojstva ni nastal iz kronoloških razlogov.

Spomin na dan in mesec Gospodovega rojstva se je že zgodaj zabil, zato, ker se v Cerkvi praznik Kristusovega rojstva prva tri stoletja ni obhajal. Šele proti sredi 4. stoletja, najbrž pod papežem Julijem I. (357—352), je pričela najprej rimska cerkev praznovati spomin Gospodovega rojstva, in sicer na dan 25. decembra. Proti koncu 4. stoletja se je zapadni cerkvi pridružila tudi vzhodna. Prvikrat se 25. december kot praznik Kristusovega rojstva izrečno omenja v starem rimskem seznamu praznikov l. 354.

Mnenje, da je bil Kristus rojen 25. decembra, se je pojavilo šele vzporedno z liturgičnim praznikom in se ne opira na nobeno izročilo. Cerkev je izbrala 25. december zato, ker so ta dan pogani obhajali praznik »Rojstva nepremagljivega Sonca«: tako je poganski praznik nadomestila s praznikom rojstva Jezusa Kristusa, ki je Luč sveta in pravo nepremagljivo Sonce.

Kakor glede dneva tako tudi glede meseca iz svetega pisma in izročila ne vemo nič gotovega. Upravičeno pa domnevamo, da so Rimljani za štetje prebivalstva izbrali tak letni čas, v katerem ljudje niso bili zadržani zaradi dela na polju. Tak pa je bil samo zimski čas, t. j. čas po prvem jesenskem dežju (meseca oktobra in novembra) in pred začetkom nujnega poljskega dela v januarju in februarju. V poštev je mogel priti skoraj samo mesec december, čeprav nekateri cerkveni očetje omenjajo tudi druge mesece.

Jože Peterlin

Kaj je vredno videti v naši drami

Gledališče spada v vrsto najvišjih kulturnih ustanov vsakega naroda. To je hram lepote, v katerem živi in se zrcali vse narodovo življenje, njegova pesem in bolečina, obup in vera. Oder je tista prižnica, s katere se oznanja najlepša pesem domačega jezika.

A moč gledališča je čudno skrivnostna. Omreži tistega, ki na odru živi in tistega, ki v dvorani uživa. Zato se marsikdo poslužuje gledališča, da z njim širi svojo ideologijo in si pridobiva somišljenikov. Tako se je marsikje narodno gledališče izneverilo svojemu namenu, pustilo narod na cedilu in se postavilo v službo drugega gospodarja.

Kaj pričakujemo od našega narodnega gledališča?

Gotovo to, da je umetniško na višini. Hočemo, da tu naša domača in tuja dramatska dela dobe najlepšo podobo in najčistejši izraz. Pričakujemo vzornih režij in enotnega slovenskega igrskega sloga. Čakamo vsaj to, da bomo tu slišali najlepšo, nepopačeno slovensko besedo.

Vendar ta, samo umetniška stran še ne zadoštuje. Morda smo v preteklosti mislili in kritično presojali premalo še drugo stran gledaliških predstav — idejo. Ni namreč vseeno, kakšno misel proslavlja vsa odrska oprema, najlepše kulise, tehnično izvrstno zgrajene scene. In da najlepši žarometi osvetljujejo strasti, da junaki dneva pribijajo na sramotni steber čast in poštenje, da sejejo sovraštvo in rušijo zdrave temelje družinskega življenja. Pa da je že razkričan na odru za bebca tisti, ki ne smeši svečenika in ki se ne roga otroški veri v Boga. Hočemo, da bo v narodnem gledališču dihala lepota, a poleg nje tudi zdravje.

S takim pogledom bomo spremljali v tej sezoni vse predstave. Vrata naše Drame so že od srede meseca oktobra odprta, marsikaj ste že videli — morda svoje vtise ob mojih mislih primerjate.

Kaj je vredno videti?

1. **Tavčar, »Cvetje v jeseni«.** Vsi gotovo že to povest poznate in se najbrž tudi vam zdi nemogoče, da bi jo videli na odru. In vendar gre, Prof. Šest jo je dramatisiral in vodil vprizoritev. Čeprav nas marsikaj, kar je v povesti možno, na odru moti, vendar diha pri tej predstavi sveže domače življenje, lepota naše zemlje in romantika naše preteklosti. Človek za trenutek pozabi, da ne more do vseh teh krajev, na pokošene travnike in na sončne planine. Narodne noše in pesmi poživljajo predstavo in pomagajo ustvarjati toploto tihega domačega ozračja. Zaradi te domačnosti pojdemo k predstavi.

2. **Schiller, »Kovarstvo in ljubezen«.** Tudi tega nemškega klasika najbrž že poznate, ali pa ga boste vsaj morali spoznati. Opazujte v igri spopad dveh nazorov, materializma in idealizma, ali preprosteje, pokvarjenosti in plemenitosti. Ta dva pola je postavil pisatelj na socialno nasprotje svoje dobe, na plemstvo in meščanstvo. Zunanjemu plemstvu, ki skriva v sebi vso moralno pokvarjenost,

smrt ob spominu na očeta, iz katerega mu je pognala kal bolezn; oče in sestra ga kličeta — življenje počasi odteka.) — E. Cevc, Ukleta zemlja. (Kmečki fant zbeži iz mesta ter spet najde svoje življenje na propadajoči kmetiji v gorah, v odrešujoči ljubezni, ki ga vodi preko vseh težav in muk.) — Jože Dular, Sponsa restitit. (V stilu kronike pisana zgodbica o dekletu, ki se je morala odreči ljubemu in prisiljena poročiti z drugim, kar vodi do njenega žalostnega konca.) — St. Janežič, Krik iz goric. (Viničarju Zmrzleku umrje žena, sredi dela, sredi trpljenja za vsakdanji kruh. Jok sirotnih otrok se izgublja nad goricami.) Knjižico bo vzel z veseljem v roke preprost in izobražen človek.

3. Dr. P. M. Turnšek, S. O. Cist., Pod vernim krovom. (Ob ljudskih običajih skoz cerkveno leto) I. od adventa do posta. — Knjiga, ki smo jo doslej močno pogrešali. Narodno blago verskih običajev, ki je bilo doslej raztreseno po raznih revijah, zbornikih in lokalnih monografijah, je prireditelj to pot prvič zbral ter z novimi zapiski in ustnimi sporočili dopolnil, seveda, kolikor so dopuščali prostor, razmere in čas. V želji, da bi s knjigo oživil mnoge že v pozabo zapadajoče običaje, od katerih nekateri segajo že prav v prvo dobo našega pokristjanjenja, nam je v tej prvi knjigi zbral slov. verske običaje od adventa do velike noči. (Advent, Božič, Novo leto, sv. Trije kralji, Svečnica in važnejši svetniki tega razdobja: sv. Miklavž, sv. Stefan, sv. Janez Evang., Nedolžni otroci itd.) Vsa slovenska domovina za-

živi v njih in vsa naša globoka, preprosta vera. Knjiga sicer še ni popolna, toda led je prebit, prvi poskus je storjen. — Gotovo bo delo mnogo pripomoglo k novovi ljubezni do naših verskih običajev. Nekoliko vsiljiva se mi zde zaglavja: »Kaj nas uči«. — Knjigo krase mnoge podobe; dodan ji je tudi bolj ali manj izčrpen seznam pisanih in ustnih virov. Dolžnost vsakega dijaka je, da delo natančno preštudira.

4. Kot četrta knjiga je izšel 2. del Sienkiewiczevega romana »**Quo vadis**«, s katerim so najširše plasti naroda dobile v roke veličastno epopejo prve Cerkve, ki je rasla v borbi s pogansko rimsko državo vero iz krvi mučencev in besede Kristusove.

Mirko Kunčič, **Matjažek**. Pesmi za mladino. (Nova založba, 1943.) Dasi mi je žal za vsako otroško iluzijo, ki jo Kunčič v svojih pesmih kakor v pravljicah nekam nasilno razruši, se njegove pesmi vendarle prijetno bero in bodo otrokom večinoma ljube. S svojim Matjažkom in Marjanico preziblje pesnik celo pratiko z njenimi prazniki, veseljem in žalostjo, zapoje jima o rodoljubju in hrepenjenju po mladosti in deveti deželi, pozabava ju s šaljivkami, spomni se slovenskih izseljencev in nadrobi nekaj socialnih motivov. — Knjigo krase radiranke akad. slikarja Rika Debenjaka, zaradi katerih bo knjige tudi odrasel bralec vesel. S.

Dijaški koledarček? Včasih smo ga res imeli, letos pa ga lahko nadomesti **Duhovni koledarček**, ki je izšel v rakovniških „Knjižnicah“. Priporočili vam ga bodo v kongregaciji in v šoli — kupite ga vsi.

stoji nasproti notranje plemstvo plemenite človečnosti. Predstava močno učinkuje in nas še danes zadovolji.

5. **Cajnkár**, »**Potopljeni svet**«. Kje bi se ustavil, ali ob odkriti besedi, ki je danes tako redka, ali ob globoki misli in življenjski filozofiji, mimo katere drvi sodobni človek v pogubo? Toliko je v tem delu tihe iskrenosti in trpke bolečine, da mora biti tudi gledalec notranje pripravljen in zrel, da spremlja to tiho življenje na odru. Duhovnik Velnar se bori za boljšo ureditev sveta, za socialno pravičnost, za delo, za poštenost, ni pa to fanatični in užaljeni razočaranec, kakor bi utegnil kdo misliti. Končno spoznanje, do katerega pride Velnar, je to, da smo mi vsi brez Boga strašno ubogi. In umetnik nam pokaže, kako življenje, ki hoče samo užitek, kot roža, ki samo živi, raste in se koplje v soncu, dokler ga ima, vodi v razočaranje — tako je razočarana filmska igralka Lilijana. In svet, umazan in nizkoten, pelje v pogubo — ob spoznanju tega sveta se zgrozi in si vzame življenje Vivina. Pot resnično odrešujoče ljubezni, po kateri svet iztega roke, pa nam kaže monsignor Ciril. Tako je »Potopljeni svet« katoliška umetnina, ki vam bo nudila mnogo, če jo boste uživali preprosto in iskreno ter z najboljšimi nameni.

4. **Ibsen**, »**Normanski junaki**«. V zadnjih letih smo iz prevodov precej spoznali književnost severnih narodov. Tudi Ibsen spada med velike umetnike severnega sveta. To je hladno veličasten pisatelj, nedosegljiv mojster v dialogu in strogo računajoč ekonom v razpletu dejanja. Svoja dela pričanja kot mislec in jih kot umetnik dovrši. Opazujte te junake, ki so silni kot bi se izvili goram iz bokov, glejte njih moč tudi v nesrečah, njihovo voljo do življenja, vero v združitev v onostranstvu, odpoved in čisto žrtev! Ob tej umetnosti so se učili mnogi evropski dramatik; tudi naši moderni je Ibsen kumoval. Prav je, da si ogledate tudi to delo.

5. **Dickens-Francmesnil**, »**Cvrček za pečjo**«. Ko je toliko naših domov porušenih in toliko naših ognjišč razdejanih, nam bo Cvrček razodeval morda lep spomin ali toplo misel ali pa morda tiho hrepenenje. Poglejte ta dom in te dobre ljudi, prisluhnite zlatemu in plemenitemu sreč, ustavite se ob bolečini in trpljenju — občutili boste globlje božično skrivnost. Če je v človeku le trohica lepe mladosti, se bo ob tej zgodbi in ob tako dovršeni predstavi dvignila kot »potopljeni svet« in vsi bomo odhajali iz gledališča notranje boljši ljudje. To igro si pač vsi oglejmo!

6. Nekaj skromnega smeha vam bo nudila Goldonijeva »**Kavarnica**«.

Cvrček pri filmu *Dovesl*

5. Žrtev

Da bi se preživljal, je Cvrček nadaljeval s svojo nedolžno trgovino. A kmalu so ga izvohali poklicni berači. Menili so, da jim fantek dela konkurenco, zato so ga začeli preganjati, zmerjati in strašiti.

Delo je postajalo vsak dan težje, a fantek je bil zvit in je kmalu spazil, katere ure so zanj ugodne. Gledal je, kdaj so berači hodili pit, ali pa se je zmuznil kakor podlasica v množico, da se je umaknil pijancem. Tako je vedno dobil kakega radodarnega človeka in je vsaj toliko nabral, da se je za silo preživljal. Seveda pa tako življenje ni lahko.

Staršev niti obiskati ni smel, kajti otrokom je bil vstop v bolnišnico prepovedan. Pomagal si je tako, da je tu pa tam materi pisal. Tudi danes je oddal na pošto skromno dopisnico:

*Daga mama
toj sinko se ma doro kmal sepo-
zrav paboma spet srečn
cvrček*

In njegova mama je bila res srečna vselej, kadar je dobila katero njegovih kartic, in zdravje se ji je bolj in bolj popravljalo.

Oče Čížek pa je le počasi okrevail in zdravnik so se bali, da morda nikoli več ne bo mogel hoditi. Res, preskušnja je bila za ubogo družino že kar prehuda.

Cvrček je imel najboljšo voljo, da bi domači družini pomagal, samo vedel ni, kako naj to naredi. Spoznal je, da bi moral zaslužiti mnogo, mnogo, a kako? Nikoli ni imel v žepu več ko pet frankov in še za te se je moral toliko truditi!

Nekega lepega jutra pa ga je hišnica ustavila.

- >Cvrček!<
- >Kaj želite, gospa Dolinar?<
- >Pismo imam zate. Na ga.<
- >Hvala lepa, gospa Dolinar.<

Vrnil se je v domače stanovanje.

Na zgornjem robu ovojnice je bilo natisnjeno: 'Tvrška Sedobrof'. Mu li prinaša srečo?

Počakal je nekaj minut in ni pisma odprl takoj, kajti preveč je bil razburjen.

Pismo je bilo natipkano in se je glasilo takole:

Gospod!

*Blagovolite priti v petek med 9. in 11. uro v našo pisarno!
Z odličnim spoštovanjem*

*Za tvrdko Sedobrof:
Mamelin.*

Danes je četrtek.

Torej jutri! Moj Bog! In Cvrček nima niti ene srajce oprane! Kaj naj zdaj stori?

Spomnil se je, da bi lahko naprosil gospo Dolinarjevo, da bi mu katero oprala, pa bi vse izklepetala... Soseđa pa je bila postrežnica v mestu in se je vračala šele pozno v noč.

Cvrček je prišel do spoznanja, da mora človek v življenju samo nase računati. Nalil je torej vode v čeber, namilil srajco in jo mencial, kakor je pač šlo. Bilo pa je preveč vode in premalo mila, zato je bil nemalo razočaran, da je pena tako malo bela. Tolažil pa se je z mislijo, da so lepi mehurčki najbrž prihranjeni samo odraslim ljudem — kakor toliko drugega — in si zato ni belil glave. Obesil je torej srajco, da bi se posušila. Saj nekaj je že dosegel: prej je bila črna, zdaj je bila pa vsaj siva. In bil je kar zadovoljen.

Drugo jutro je bila srajca suha. Da bi jo zlikal, na to seveda ni mogel niti misliti. Jo bo pa kar tako oblekel.

Okrtal je svojo najboljšo obleko, ki mu je bila pretesna in že malo pokrpana, skušal je počesati svoje jezevske lase, ki pa so mu trdovratno štrleli kakor krtača, zvil je poročno ruto svojega očeta v ovratnico, na boso nogo obul očetove vojaške čevlje, na glavo si je nataknil polcilinder in pod pazduho stisnil materin veliki dežnik, da bi bil videti dosti slovesen.

Tudi ni pozabil pisma, ki ga je vabil na sestanek, in da bi ljudje mogli misliti, da ima listnico, je burkež pismo vtaknil v knjižico za plin, ki se je valjala po mizi.

Tako načičkan, je bil prav zares smešen.

Prišel je na Elizejske poljane in stopil naravnost v palačo, ne da bi koga kaj izpraševal.

Hišnik na stopnišču ga je to pot pozdravil. Modro si je namreč mislil, da je prišel Cvrček zato tako našemljen, ker bo igral v filmu.

Cvrček jo je z dolgimi koraki mahal naravnost v pisarno v prvem nadstropju.

Ko ga je sluga zagledal, je bil tako zaprepaščen, da je ves zmeden začel jecljati:

»Kaj... kaj... pa želite?«

Fantič je zelo resno in važno potegnil iz žepa knjižico za plin ter strmečemu možaku vabilo pomolil pod nos.

»A, tako, tako. Kar v tole sobo, vi ste zdaj devetintrideseti.«

To pot pa je Cvrček debelo pogledal. Stopil je v sobo, kjer je mrgolelo otrok in staršev, ki so se vsi zbrali iz istega namena. Bili so med njimi prav čedni fantički, vsi lepo oblečeni, nekateri svetlih in skodranih las, drugi rjavih, vsi pa so imeli lakaste čevlje.

Ubogi fant je takoj obupal nad seboj.

Je že opravil, le kdo bo njega maral! Kolikšno sramoto mu delajo že samo njegovi čevlji!

Ko je stopil v dvorano, je bilo, kakor da si dregnil v sršenovo gnezdo. Matere so si ga kazale s tem, da so si pomežiknile, močno ponosne na svoje lepe otroke, otroci sami pa so bili pač otroci, zato nevedni in okrutni, in so se mu začeli glasno smejati.

Prav tedaj pa so se vrata na koncu dvorane odprla in med njimi se je pokazal gospod Tiburs. In Cvrček, zmeden zaradi smeha, ki ga je izzival, je bil v svoji našemljenosti s starim cilindrom, poročno ruto svojega očeta okoli vratu in z velikanskim materinim dežnikom pod pazduho videti tako grozno smešen, da je gospod Tiburs pokazal s prstom nanj in rekel eno samo besedo:

»Tale!«

In matere s svojimi lepimi otroci v žamet in svili so ostale na cedilu. Tako je bil izmed vseh izbran ravno Cvrček, da je smel v ravnateljstvo pisarno. Na svojo srečo tudi ni imel časa, da bi si bil opomogel od svojega začudenja. Celo gospod Sedobrof se mu je blagovolil nasmehniti.

»Kateri veliki umetnik pa te je tako našemil?«

Cvrček vprašanja ni razumel in je samo zavil oči.

»Saj to je naravnost odkritje, razodetje! Povej nam mali, kdo te je tako oblekel?«

»Sam sem se, gospod.«

»Ne razumeš me. Seveda si obleko spravil nase sam, a kdo ti je rekel, da ravno tako naredi?«

»Nihče, gospod, saj sem čisto sam v stanovanju?«

Možaka sta tako silila v fantka, da jima je nazadnje povedal vse, kako je sam in kako nesrečen. Gospod Sedobrof je vstal, si pomel roke in rekel gospodu Tibursu:

»No, vidite, pa imamo vrabea!«

»Kato to mislite?«

»Fanta, ki smo ga zaman iskali, da bi se v filmu 'Velika praznina' spustil s padalom.«

Gospod Tiburs pa je skočil pokonci.

»To je nemogoče, kaj pa mislite! Dobro veste, da na kaj takega ne bom nikoli pristal.«

»Prej že, dragi moj, ker ste ves čas pravili, da takega otroka ne bo mogoče najti. Tale tukaj pa je kakor nalašč.«

»Verjemite mi, to bi se reklo, sramotno izrabljati stisko.«

»Zakaj neki, saj ga bomo dobro plačali, nevarnosti pa tudi ni.« In prijazno se je obrnil proti Cvrčku:

»Glej, Cvrček: če ti dam tisoč frankov, bi hotel skočiti s padalom?«

»Kam bi moral skočiti, gospod?«

»V zrak, kam pa drugam. Sel boš tisoč metrov visoko, tam pa boš skočil s padalom in zletel na zemljo. In to bo zelo zabavno, vešč.«

»To se pravi, da bom moral skočiti z neba!« Cvrčku se je pokazal na obrazu strah, kajti praznina se je bal. Nekoč je bil vrh Eifflovega stolpa, a se mu je na zgornji ploščadi strašno vrtelo v glavi, ko je pogledal nizdol.

Vprašal je: »Tisoč metrov, ali je to več kakor Eifflov stolp?«

»Komaj nekaj več.«

Pri teh besedah je pobrskal po svoji debeli listnici, potegnil iz nje šop desetih stofrankovskih bankovcev in jih pokazal Cvrčku.

»Glej, skoči! Ko boš prišel spet na zemljo, ti bom dal tole.«

Cvrčku se je kar v glavi zvrtilo ob gromozanski vsoti, ki so mu jo ponujali. Misel za mislijo se mu je podila po možganih.

Ah, da bi imel dosti poguma, potem bi res bil možak, kakršen je želel biti!

Po drugi strani pa mu je mrzel znoj — od kod neki se je vzel — zalil lase, mu teklo po licih, po hrbtu in mu zmočil celo dlani.

Ah, kako strašno je bil nesrečen!

Pa tudi gospodu Tibursu je bilo hudo.

»Slišite, Sedobrof, saj smo ga vendar poklicali zavoljo nekega drugega filma! Nikar ga več ne mučite!«

»A, vraga!« se je razjezil debeluh, »dajte mi že enkrat mir! Če skoči, bo igral v obeh filmih, če ne, pa v nobenem. Pokažem mu vrata, in to za vselej.«

Herbert Tiburs je Cvrčku pomežiknil, naj reče ne. Ta pa si je te znake razlagal po svoje in je s težavo rekel:

»Tisoč frankov, to ni ravno veliko.«

»Imaš prav,« je naglo hlastnil Sedobrof, »dam ti jih dva tisoč, pa sva zgovorjena.«

Položil je še en tak šop k prejšnjemu in pogodba je bila sklenjena.

»Le pogledj, celo premoženje!«

Ah, seveda je Cvrček videl vse to premoženje. Kaj bi ga ne! Ubogi fantek je že računal, da bodo starši mogli poplačati vse dolgove, pa bo še kaj ostalo, da bodo dolgo lahko živeli in bo mati srečna, in še to in ono.

A celo zdaj še ni imel poguma, da bi rekel da.

Tedaj je Sedobrof požgečkal njegov napuh. Pograbil je slikani kinolist in mu rekel:

»Le dobro me poslušaj, kajti tudi to darilo je vredno tisoč frankov: na prvi strani boš fotografiran v tem lepem časopisu, vsi ljudje te bodo videli, po vseh deželah bodo vsi občudovali tvoj pogum. Po vsem svetu! No, kaj praviš?«

Neka misel, ki mu je že dolgo spala v možganih, se je Cvrčku prebudila: misel na dekletce v rožnatem predpasniku, z lepimi svetlimi kodrci.

Prijetno mu je bilo misliti, da bo tudi »ona« zvedela, da je »on« skočil, in na mah je imel desetkrat več poguma. Pa vendar je bil smrtno bled.

In spet je kakor v sanjah videl, koliko denarja bo zaslužil, in kaj vse bo z njim lahko kupil.

Strašil ga je materin zasoljeni obraz, spomnil se je svoje obljube, da ji bo pomagal. Počasi je svoj pogled uprl v ravnateljca in s težavo izječljal:

»Skočil bom, gospod.«

Pa se je naglo spomnil še nečesa in dostavil:

»Samo še nekaj bi rad.«

Gospod Sedobrof se je že razveselil, zdaj pa se mu je čelo spet pomračilo in je hripavo vprašal:

»Kaj pa?«

»Lakaste čevlje.« (Dalje.)

LISTNICA UREDNIŠTVA

S. K., Ljubljana. Ocenilo si si napisal sam; če imaš res veselje s pisanjem in ti torej leži v krvi, piši še naprej ter se vadi, pošlji pa šele, ko boš imel kaj godnejšega.

Odon. Razreda nisi pripisal — kako naj te sodim. Morda si boš s pridnim študijem pesmi kaj bolj ugledil izraz. Za zdaj tvoje »pesmi« še niso za tisk. Hvalevredna pa je tvoja prizadevnost.

Vse opozarjamo na razpis nagradnih nalog na drugi strani te številke. — Clan-ka »Marijina prikazovanja« in »Mis. problemi« bomo zaradi pomanjkanja prostora nadaljevali v prihodnji številki.

Rešitve iz 1.—2. številke

1. **Knjižne cene.** Naslov trinajste knjige je: Gerely Gunde, Daj mi svoje srce. (Iz vsakega naslova navedenih knjig se vzameta po dve črki, ki jih povesta številki v ceni knjige; prvo moraš šteti od leve na desno, drugo od desne na levo.)

2. **Račun.** Ti nam vladaj, Kristus Kralj. (Številke pomenijo črke v abecedi; dve majhni napaki nam oprostite.)

3. **Zamenjalnica.** Več luči!

4. **Crkvnica.** Laž ima kratke noge.

5. **Posetnica.** Cerkovnik.

6. **Spomeniki.** Napis »Resurrecturis« je nad vhodom v staro ljubljansko pokopališče pri Sv. Krištofu, sedaj vhod na dvorišče k cerkvi sv. Cirila in Metoda za Bežigradom. — Spomeniki so: Žale, Kostnica padlih vojakov, Krekov in Jegličev spomenik pri Sv. Križu, Spomenik Valent. Vodnika pri Sv. Krištofu, Kapelica na Slomškovem grobu v Mariboru in Prešernov spomenik v Kranju.

Rešitev je kljub kratkemu roku prišlo precej, a žal ste reševali samo slike. Za žrebanje pa je treba rešiti vse! To je napravil samo Jerebič Stanko, ki naj pride po nagradno knjigo v upravo.

Rešitve iz 3.—4. številke

1. **Pozdrav.** Zdrava, Marija, milosti polna, Gospod je s teboj.

2. **Ob posvetitvi.** Župnijska cerkev v Kranju.

3. **Marijine slike.** Srce Marijino v stolnici, Marija pomočnica na Rakovniku, Zalostna Mati božja v cerkvi sv. Cirila in Metoda za Bežigradom, Marija z Detetom v cerkvi sv. Petra in Marijino obiskovanje na Rožniku. Zadnji dve sliki sta bili objavljeni v knjigi za dijake »Pesem življenja«, o kateri smo poročali v prvi številki; prvo je naslikal Fr. Jelovšek, drugo J. Šubic. Poznati bi ju moral vsak dijak, saj veljata med umetnostnimi zgodovinarji za najlepši slovenski Marijini sliki.

Vse so prav rešili: Bulatović M., Dolžan Fr., Gajšek J., Glažar Boža, Jerebič Stan., Lampret Jakob, Pogačnik Zdenka, Ravnikar Marjanca, Rus Janez, Susman Franc, Šiška Stanko, Suštar Lida in »nepodpisana dopisnica«. — Izžrebani sta bili: Bulatović M. in Ravnikar M. Sliko Marije Pomagaj ali album »Naši kraji« dobila v upravi. Ostalim več sreče — prihodnjič!

Uganka v tej številki. (Glej zadnjo stran!)

Ne bi radi koga s pošiljanjem nadaljnjih številke nadlegovali. Zato bomo prihodnjo številko poslali le tistim, ki bodo še ta mesec plačali naročnino. Če torej Zvezdo želite, prosimo ...

